

Quan pensem en terminologia i creació de mots, la primera idea que ens ve al cap és el *manlleu*, el *préstec lingüístic*. Hi ha vida, però, més enllà dels manlleus en el món de la terminologia. Molta vida, per sort. I és bo que sigui així, perquè la vitalitat d'una llengua depèn en gran mesura de la seva capacitat per a donar nom amb recursos propis a les noves realitats.

Aquí teniu, resumits i amb exemples, els principals recursos propis de creació de mots del català. Com que són uns quants, us els exposem en dues parts, perquè pugueu assaborir-los de mica en mica. En aquest primer entremés ens fixem en l'especialització, la metàfora, l'habilitació i la conversió, i **en el segon** parlem de derivació, composició, composició culta i sintagmació.

Si ho voleu veure de manera ben gràfica, ho teniu resumit en **aquest vídeo**. I trobareu tots els exemples esmentats a la **Neoloteca**, el nostre diccionari de termes normalitzats, amb moltes formes pròpies al costat d'alguns manlleus.

1) Especialització o extensió semàntica: consisteix a adaptar el significat d'un mot de la llengua general al significat específic d'un àmbit, partint d'uns trets bàsics comuns.

Exemples:

- *baixar*, *captura* [de pantalla], *comunitat virtual*, *enllaç* i *fitxer*, en informàtica
- *expressió gènica*, en biologia
- *mercat*, *opció* i *ordre* [de borsa], en economia i empresa.

2) Metàfora: consisteix a utilitzar mots o expressions que literalment tenen un sentit per a expressar un altre sentit diferent, amb el qual, però, es pot establir una certa semblança o relació.

Exemples:

- *peatge de cordó* i *via pacificada*, en mobilitat
- *informàtica en núvol* i *xarxa de zombis*, en informàtica
- *àngel inversor* i *capital flotant*, en economia.

3) Habilitació: consisteix a donar una categoria lèxica diferent a un mot ja existent, sense canviar-ne cap morfema.

Exemples:

- Els substantius *cradat* | *cridata* (del participi de *cridar*) i *il·lícit* (a partir de l'adjectiu *il·lícit -a*), en dret
- Els substantiu *obert* (del participi de *obrir*), en esports.

4) Conversió: consisteix a donar una categoria lèxica diferent a una paraula ja existent per mitjà d'una adequació dels morfemes flexius, és a dir, dels morfemes que expressen gènere, nombre, temps, etc.

Exemples:

- El verb *clonar* (del substantiu *clon*), en biologia
- El verb *biopsiar* (del substantiu *biòpsia*), en medicina
- Els substantius *atac* (del verb *atacar*), *refús* (del verb *refusar*) i *toc* (del verb *tocar*), en esports.

© TERMCAT, Centro de Terminología <www.termcat.cat>

* El texto procede de un apunte publicado previamente por TERMCAT en su [sitio web](http://www.termcat.cat) en forma de comentario terminológico breve, en catalán. Los casos escogidos para su publicación en *Panace@* se centran en términos y criterios del ámbito de las ciencias de la vida y la salud.